

RÆLINGEN KOMMUNE
Enhet for familie og helse

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Deres ref.:/deres dato:
/

Vår ref.:
2014/231-5/BRYBEL

Arkivkode:
G21

Dato:
27.03.2014

Reservasjonsmulighet for fastleger - høringsuttalelse

Vedlagt følger kommunestyrets vedtak i møte 19.03.2014.

Med hilsen

Brynhild Belsom
enhetsleder

RÆLINGEN KOMMUNE

Arkivkode/-sak:
G21 / 2014/231-2**Saksframlegg**

Saksbehandler: Brynhild Belsom

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
14/8	Komite for helse og sosial	04.03.2014
14/19	Kommunestyret	19.03.2014

Reservasjonsmulighet for fastleger - høringsuttalelse

Rådmannen tilrår komité for helse og sosial å legge saken fram for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Høringsuttalelse til Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven (hjemmel til å gi forskrifter om reservasjonsmulighet for fastleger og rett til å skifte fastlege ved reservasjon):

Rælingen kommune stiller seg negativ til foreslåtte endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven med sikte på å gi reservasjonsmulighet for fastleger til å ta i mot og videreformidle kvinners begjæring om abort. Det vurderes at en slik adgang til reservasjon vil være til hinder for å sikre likeverdige allmennlegetjenester for alle innbyggere på landsbasis.

Det vurderes at den foreslåtte forskriften for en reservasjonsmulighet vil kunne medføre et økt byråkrati knyttet til administrasjon av ordningen, spesielt knyttet til fastlegebytter. Samtidig åpner den for ulik praksis kommunene imellom i et spørsmål som gjelder å sikre adgang til lovfestede helsetjenester.

Saksprotokoll i Komite for helse og sosial - 04.03.2014**Behandling:**

Rådmannens innstilling ble vedtatt mot 1 stemme. (KrF).

Vedtak:

Høringsuttalelse til Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven (hjemmel til å gi forskrifter om reservasjonsmulighet for fastleger og rett til å skifte fastlege ved reservasjon):

Rælingen kommune stiller seg negativ til foreslåtte endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven med sikte på å gi reservasjonsmulighet for fastleger til å

ta i mot og videreformidle kvinners begjæring om abort. Det vurderes at en slik adgang til reservasjon vil være til hinder for å sikre likeverdige allmennlegetjenester for alle innbyggere på landsbasis.

Det vurderes at den foreslåtte forskriften for en reservasjonsmulighet vil kunne medføre et økt byråkrati knyttet til administrasjon av ordningen, spesielt knyttet til fastlegebytter. Samtidig åpner den for ulik praksis kommunene imellom i et spørsmål som gjelder å sikre adgang til lovfestede helsetjenester.

Saksprotokoll i Kommunestyret - 19.03.2014

Behandling:

Innstilling fra komité for helse- og sosial ble vedtatt mot 2 stemmer. (1H, 1KRF)

Vedtak:

Høringsuttalelse til Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven (hjemmel til å gi forskrifter om reservasjonsmulighet for fastleger og rett til å skifte fastlege ved reservasjon):

Rælingen kommune stiller seg negativ til foreslåtte endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven med sikte på å gi reservasjonsmulighet for fastleger til å ta i mot og videreformidle kvinners begjæring om abort. Det vurderes at en slik adgang til reservasjon vil være til hinder for å sikre likeverdige allmennlegetjenester for alle innbyggere på landsbasis.

Det vurderes at den foreslåtte forskriften for en reservasjonsmulighet vil kunne medføre et økt byråkrati knyttet til administrasjon av ordningen, spesielt knyttet til fastlegebytter. Samtidig åpner den for ulik praksis kommunene imellom i et spørsmål som gjelder å sikre adgang til lovfestede helsetjenester.

Vedlegg

1 Høringsnotat_om_reservasjonsordning_for_fastleger.pdf

Saksutredning

1. Sammendrag

2. Bakgrunn for at saken fremmes

Det er lagt fram et forslag til høring, om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven med tilhørende forskrift, med sikte på å gi reservasjonsmulighet for fastleger til å ta i mot og videreformidle kvinners begjæring om abort. Dette inkluderer endringer for å sikre utvidet rett til å skifte fastlege hvis fastlegen er gitt mulighet til å reservere seg. Høringsfrist er 30.04.2014.

3. Tidligere behandling og vedtak

Saken er ikke behandlet tidligere.

4. Sakens innhold

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i høringsnotatet en tilføyelse i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd. Tilføyelsen skal gi hjemmel til forskrifter om mulighet for fastleger til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Med alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død menes først og fremst abort. Hjemmelen vil imidlertid også omfatte forskrifter om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt. Hjemmelen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning. Videre foreslår departementet en endring i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c fjerde ledd. Endringen skal gi grunnlag for forskrifter om utvidet rett til å skifte fastlege for pasienter som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot henvisning til abort. I høringsnotatet foreslår departementet også endringer i fastlegeforskriften (forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordningen i kommunene) og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen (forskrift 29. august 2012 nr. 843).

Forslaget gir kommunen adgang til å inngå avtaler med fastleger om at disse kan reservere seg av samvittighetsgrunner mot å henvise kvinner til abort. Fastlegen som reserverer seg må sørge for at kvinner på hans eller hennes liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort, får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest innen neste virkedag. Før kommunen kan inngå avtale om reservasjon, må fastlegen dokumentere at han eller hun har inngått en skriftlig avtale med en kollega som forplikter seg til å ta imot og henvise de aktuelle kvinnene. Fastlegen som har reservert seg skal også informere kvinner på sin liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort om at de kan henvende seg direkte til sykehuset uten henvisning fra fastlege.

Personer som står på listen til en fastlege som reserverer seg, skal få rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg. Dette skiftet skal ikke regnes som et skifte etter reglene om inntil to skifter per kalenderår. Før kommunen kan inngå en avtale om reservasjon, må den forsikre seg om at det er andre fastleger i nærheten med åpne lister slik at de som ønsker det kan skifte til en fastlege som ikke har reservert seg.

Fastlegen skal informere alle sine eksisterende listeinnbyggere om reservasjonsavtalen straks avtalen er inngått. Kommunen skal sørge for at alle innbyggerne får informasjon om hvilke leger som til enhver tid har reservert seg slik at innbyggerne er kjent med det når de skal velge fastlege. Dette kan for eksempel fremgå av nettsiden for skifte av fastleger – MinFastlege. Forslagene i denne høringen er en oppfølging av Regjeringens samarbeidsavtale med KrF der partene ble enige om at det skal gis reservasjonsmuligheter for fastleger etter dialog med Den norske legeforening. Avtalen er fulgt opp i Regjeringsplattformen.

Høringsnotatet referer til NOU 2013:1 Det livsynsåpne samfunnet (Stålsett-utvalget) hvor spørsmålet om fastleger bør få mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort og assistert befruktning og til å foreskrive eller sette inn prevensjon ble drøftet. Et flertall i utvalget (11 av 15) ville ikke tilrå å gi fastleger rett til å reservere seg. Flertallet ville etter en samlet vurdering ikke tilrå at reservasjonsmuligheten skulle utvides i forhold til de avgrensninger som ble vedtatt da abortloven ble endret i 1975. «De avveininger som ble gjort på dette punktet da, er holdbare fortsatt i dag. Det bør ikke aksepteres at legens oppfatninger av ulike spørsmål som abort, assistert befruktning og prevensjon skal kunne hindre tilgang til en likeverdig og forutsigbar

førstelinje i alle landets kommuner innen den offentlige helsetjenesten.» Utvalgets mindretall gikk inn for en reservasjonsrett utfra «verdien av at også helsetjenestens førstelinje er åpen for personer med ulike syn på spørsmål som er viktige ut fra deres dypeste overbevisning når det gjelder spørsmål knyttet opp med liv og død.»

5. Rådmannens vurdering

5.1 God folkehelse i befolkningen

Det argumenteres i høringsnotatet med at hver fastlege håndterer få saker med abort pr år. Hver sak representerer en enkeltperson som står i en vanskelig situasjon, med eget ansvar for et vanskelig valg. Forslaget er drøftet i allmennlegeutvalget i Rælingen, som er et møte mellom kommunens fastleger, og tatt opp i legesamarbeidsutvalget, med representanter fra hvert legesenter og kommunen. Fastlegene signaliserer at de ikke selv ønsker å reservere seg, og at de heller ikke ønsker at det skal inngås avtale med fastleger som ønsker å benytte en eventuell reservasjonsrett.

Kommunen legger i sitt forebyggende arbeid og folkehelsearbeid til grunn prinsipper om likeverdighet i tilbud og særlig ivaretagelse av sårbare grupper. Det er grunn til å tro at de mest sårbare og usikre er de som både venter lengst med å ta kontakt med lege for begjæring av abort ved et uønsket svangerskap og som vil oppleve det som vanskeligst å bli videre henvist til ny lege. Det er vanskelig å se at en reservasjonsmulighet skal være et positivt bidrag til folkehelsearbeidet.

5.2 Trygt og sikkert lokalsamfunn

Ingen kjente konsekvenser.

5.3 Bærekraftig miljø- og klimautvikling

Ingen kjente konsekvenser.

5.4 Langsiktig forvaltning av kommunens ressurser

Kommunens etiske retningslinjer for kommunalt ansatte fastslår: «Alle plikter å overholde de lover, forskrifter og reglementer som gjelder for kommunens virksomhet.» Fastleger er ikke kommunalt ansatte, men har en avtale med kommunen om å ivareta kommunens ansvar for å tilby allmennlegetjenester for pasienter på sin liste. Kommunen har et lovfestet ansvar for å gi kvinner mulighet for informasjon og henvisning til sykehus for abort. Det er uklart hvilke langsiktige konsekvenser og eventuelle smitteeffekter det kan få å gi en yrkesgruppe mulighet til å reservere seg mot enkelte lovbestemte oppgaver av samvittighetsgrunner.

Administrering av en reservasjon vil medføre at kommunen vil måtte avklare spørsmålet i forkant av inngåelse av fastlegeavtaler. En fastlege som ønsker å reservere seg vil måtte inngå en avtale med en annen fastlege som sikrer at pasienten får sine rettigheter ivaretatt, jfr forslag til forskrift. Pr i dag har ikke kommunens fastleger ønske om å inngå en slik avtale. Det vil måtte etableres rutiner for å kontrollere at fastlegen sender ut informasjon til alle pasienter på lista på forhånd. Det er uklart på hvilken måte kommunen vil kunne sikre seg at forskriftens frister for inntak hos annen lege blir overholdt. Videre vil kommunen måtte sørge for at de som ønsker å bytte fastlege på grunn av legens reservasjon har mulighet for det gjennom at det finnes ledighet hos andre fastleger. Pr i dag er det ca 15.000 pasienter som har fastlege med avtale med Rælingen kommune. Det er en ledig kapasitet på 651 plasser fordelt på 4 leger, 641 av plassene

er ved Løvenstادتunet legesenter. Det er tidligere vurdert at ny fastlegehemmel bør tilknyttas Fjerdingsby legesenter.

5.5 Prinsipielle avklaringer

Sakens prinsipielle kjerne er en prioritering mellom ulike gruppers grunnleggende menneskerettigheter. Etter administrasjonens vurdering vil det i en slik situasjon være et grunnleggende prinsipp å se på hvilken juridisk part/gruppe som er svakest. I denne sammenhengen fremstår ufrivillig gravide kvinner som en svakere gruppe enn fastleger. Kommunen står ansvarlig for å ha et godt nok tilbud til i henhold til gjeldende lovverk til sine brukere.

6. Oppsummering og konklusjon

Det vurderes som lite hensiktsmessig å endre helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven for å gi mulighet for reservasjon for fastleger til å ta i mot kvinners begjæring om abort etter abortloven og henvise til sykehus.

Rælingen, (dato)

Eivind Glemmestad
rådmann